

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
073/22	Formannskapet	PS	07.09.2022
075/22	Heradsstyret	PS	14.09.2022

Saksbehandlar	ArkivsakID
Runar Ludvigsen	22/2133

Heradsstyret sin samansetning - tal medlemmar

Vedlegg:

Døme på mandatfordeling frå val 2019

Rådmannen gir ikkje framlegg til vedtak i denne saka

Formannskapet - 073/22

FS - behandling:

Hjalti H. Gislason, H, gjorde slikt framlegg:

"Osterøy heradsstyre skal ha 19 medlemmer."

Aleksander Thunestvedt, AP, gjorde slikt framlegg:

"Osterøy heradsstyret skal ha 27 medlemmer"

AVRØYSTING:

Aleksander Thunestvedt, AP sitt framlegg vart vedteke 6 røyster (2SP,3AP,1KRF)
mot

Hjalti H. Gislason, H, sitt framlegg 3 røyster (2FRP,1H)

FS - vedtak:

Osterøy heradsstyre skal ha 27 medlemmer

Heradsstyret - 075/22

HS - behandling:

Framlegg og votering kjem fram av voteringsprotokoll som ligg ved nedst i møteprotokollen

HS - vedtak:

Osterøy heradsstyre skal ha 27 medlemmer

Saksopplysningar:

Saksopplysningar:

Det er kommunelova §5-5 som regulerer heradsstyret sin samansetting. Den viser til at tal medlemmar skal vere eit oddetal og at Osterøy kommune skal ha minst 19 medlemmar i heradsstyret. Dette då innbyggjartalet i kommunen er mellom 5.000 og 10.000 innbyggjarar.

Det følgjer av heradsstyret sitt vedtak 06.11.2002 at Osterøy heradsstyret har 27 representantar.

Dersom heradsstyret vil endre tal medlemmar, må dei sjølv vedteke dette innan utgangen av desember året før neste val jf. Kommunelova §5-5 fjerde ledd.

Vurdering

Demokrati og representasjon:

Forsking (Regjeringen.no) viser at ein kommune sitt folketal ikkje har nokon betydning for tal parti i kommunestyret i seg sjølv. Det er derimot ein klar samanheng mellom kommunestyret sin størrelse og tal parti i kommunestyret. Noko overraskande har det også vist seg at størrelsen på kommunestyret aukar den politiske «konsentrasjonen» i kommunestyret, altså vil ikkje fleire parti i kommunestyret bidra til større prosentvis politisk mangfald, snarare tvert i mot. Døme på dette vert vist lengre nede.

Det er ut i frå dette ikkje alltid grunnlag for å anta at større kommunestyret vil gje auka styringsproblemar. Småpartia sin representasjon i kommunestyret kan auke meningsmangfaldet i kommunestyret, men det betyr likevel ikkje at det vert vanskelegare å danne fleirtalskoalisjonar.

Dersom det vert færre folkevalde er det alltid ein fare for ein mindre kontaktflate mellom innbyggjarar og dei folkevalde. Innbyggjarane i Osterøy kommune kan oppleve at politikarane vert mindre tilgjengeleg og er mindre synleg og tilstades i lokal-samfunnet. I dag er alle bygdene på Osterøy representert i heradsstyret. Dette treng ikkje ha nokon samanheng i at det pr i dag også er 27 medlemmar, men det vil alltid vere større sannsyn for at dersom ein reduserer tal heradsstyremedlemmar så reduserer ein samstundes også moglegheita for at alle bygdene er representert ved ein eller fleire medlemmar.

Lokalpolitikarane har ein viktig ombudsrolla for sine innbyggjarar. Dei skal kunna teke opp saker som innbyggjarane er opptekne av og tale deira sak ovanfor kommuneadministrasjonen og i dei politiske fora. Dersom tal folkevalde reduserast er det også fare for at ombudsrolla ut mot alle delane av kommunen svekkast. I verste tilfelle kan ein på denne måten svekke tilliten ute i kommunen til styret i kommunen: politisk og administrativt.

Sjølv om ein skulle kutta tal medlemmar og samstundes oppleve dårlegare representasjon finnast det ein rekkje mogelege tiltak for medkjensle som kan vege opp for dette og bidra til at kontakten med innbyggjarane sikrast. I denne samanheng kan det også argumenterast for at dette er nødvendig uansett og slik sett treng ikkje «representasjon» å vere eit argument imot kutt i tal medlemmar.

Ved få, eller færre, medlemmar i eit kommunestyre viser det seg ofte at ulike grupper vert mindre og dårlegare representert. I Noreg er det generelt eit lågt tal kvinner med kommunale politiske verv. Denne tendensen verker til å verte sterkare dersom tal verv vert lågare. Dette gjeld ikkje berre kvinner, men også til dømes ungdom/unge vaksne og meir uerfarne kandidatar (på tvers av kjønn) vert mindre representert. Det er ein tendens at eldre og meir rutinerte politikarar får flest kumuleringar/personstemmer og difor kjem høgare på nominasjonslista.

Eit argument for eit heradsstyret godt over minstekravet på 19 medlemmar er at det kan

argumenterast for at geografisk samansette kommunar med fleire bygder, kor avstandane er store, burde ha fleire folkevalde enn til dømes ein mindre geografisk kommune med same tal innbyggjarar. Om dette skal vere eit argument bør partia då teke omsyn til dette når nominasjonslistene vert laga, slik at ein sikrar representasjon frå og for heile kommunen. Dette kan derimot vere vanskeleg å gjennomføre av naturlege og praktiske orsakar for alle partia. Det vert heller ikkje mogleg å fullt ut sikra brei representasjon gjennom nominasjonslista då denne kan verte endra med personarstemmar i valet.

Konsekvens ved endring for representasjon i heradsstyret

Ved førre kommuneval i 2019 kom alle partia som stilte til val med liste i Osterøy kommune inn i heradsstyret. Dei minste partia, V og MDG, fekk 1 representant kvar med høvesvis 215 og 179 røyster av totalt 4366 røyster. SV med sine 294 røyster fekk inn 2 representantar i heradsstyret. Ein kan lese meir om resultatet frå kommunevalet i 2019 her:

<https://www.nrk.no/valg/2019/resultat/nb/sted/4630>

Dersom Osterøy kommune i 2018 hadde vedteke til dømes 19 eller 25 representantar i heradsstyret for kommande periode hadde resultatet frå 2019 vore slik:

19 mandat til fordeling		25 mandat til fordeling	
Parti	Tal mandat	Parti	Tal mandat
FRP	5	FRP	6
SP	4	SP	5
AP	3	AP	4
H	2	H	3
KRF	2	KRF	3
SV	1	SV	2
V	1	V	1
MDG	1	MDG	1

Sjå vedlegg for utrekning – I dette Excel dokumentet kan ein endre talet for totalt tal mandat (på rad 8 i fane arket: «innleggingsark») for å sjå kva resultatet då vert. For å sjå utrekninga bak resultatet: gå til andre fane: «Kvotientberegning».

Ved 27 mandat til fordeling vert sperregrensa på omlag 2,6%. I 2019 var det 70% oppslutning til valet av dei totalt 6268 røysteføre i kommunen. Ved 70% oppslutning vil sperregrensa på 2,6% utgjere 113 røyster. Dersom heradsstyret berre hadde hatt 19 mandat til fordeling går sperregrensa opp til 3,9% som ville utgjort 170 røyster. Differansen på 1,3% utgjorde 57 røyster ved valet i 2019. Som ein kan sjå ville ikkje endra tal mandat til 19 frå 27 utgjort nokon forskjell i tal representerte parti i inneverande periode.

Økonomi

Lønner til politikarane i Osterøy kommune vert fastsett ut i frå ordførar sin løn som igjen vert fastsett ut i frå lønnen til ein stortingsrepresentant som pr 1. mai 2022 er kr 1.064.318. Ordførar har 90% av dette som utgjør kr 957.886. Av dette har heradsstyret sine medlemmar 0,75% og formannskapet sine medlemmar har 1,5%, jf. Forskrift om godtgjersle for folkevalde i Osterøy kommune i perioden 2019-2023.

(Satsane for politikalrøn i Osterøy kommune vart nedjustert for inneverande periode som eit tiltak for å hjelpe kommunen i ein dårlig økonomisk situasjon. Dersom satsane vert oppjustert for neste

periode til tidlegare nivå kan satsane og summene nedanfor doblast, forutan ordførar sin løn som vert oppjustert med 10% og dermed 100% av ein stortingsrepresentant sin løn.)

Heradsstyret sine faste medlemmar har 7.184 kr i lønn i året.

Totalt utgjer dette kr 186.784 pr år med 26 representantar, forutan ordførar som er kommunen sin einaste fulltidspolitikar. Løn til 26 medlemmar utgjer omlag 750.000 kr for heile kommunevalsperioden (4 år). Reknestykket for heile perioden er basert på tala frå 2022 og er ikkje medrekna mellom anna årleg lønnsvekst.

Formannskapet sine medlemmar har i tillegg kr 14.368 pr år. Totalt kr 114.946 pr år, forutan ordførar. Dette utgjer omlag 460.000 kr for heile kommunevalsperioden (4 år). Reknestykket for heile perioden er basert på tala frå 2022 og er ikkje medrekna mellom anna årleg lønnsvekst.

2 døme på reduksjon i heradsstyret:

1. Reduserer ein ned til 25 representantar i heradsstyret, 24 utan ordførar, vil ein spare kr. 14.368 i året, kr. 57.472 på heile perioden.
2. Reduserer ein ned til 19 representantar i heradsstyret, 18 utan ordførar, (minstekravet i kommunelova §5-5 bokstav b) vil ein spare kr 57.472 i året, kr 229.888 på heile perioden.

2 døme på reduksjon i formannskapet:

1. Reduserer ein ned til 7 representantar i formannskapet, 6 utan ordførar, vil ein spare kr 28.736 i året, kr 114.944 i heile perioden.
2. Reduserer ein ned til 5 personar (minstekravet i kommunelova §5-6 første ledd), 4 utan ordførar, vil ein spare kr 57.472 i året, kr 229.888 kr på heile perioden.

Forutan desse faste utgiftene kjem det i tillegg tapt arbeidsforteneste for møter som føregår i arbeidstida for medlemmane og eit årleg beløp på kompensasjon for bruk av eige digitalt utstyr på kr 1000.

Ved eit eventuelt auke i tal medlemmar vert det tilsvarende auke som det vert skissert opp å spare ved ein reduksjon.

Konklusjon

Rådmannen vil rå til at 27 medlemmar i heradsstyret bør vere maksimum tal medlemmar i heradsstyret for Osterøy kommune. Grunngevinga for dette ligg i føringane som kjem fram av kommunelova §5-5. Det er ikkje noko som tilseier at tilhøva i Osterøy kommune er så spesielle at det vil forsvare å gå «opp» eit nivå (til bokstav c) og over minste tal medlemmar for ein kommune på størrelse 10.000-50.000 innbyggjarar. Rådmannen vil difor rå til at tal medlemmar vert mellom 19-27 medlemmar.

Det er høve som heradsstyret må vege for og imot, men utover det er det ingen eintydige og klare utfall forutan dei økonomiske utgiftene som naturlegvis får auke eller reduksjon i tråd med tal medlemmar.

Saka vert sendt til formannskapet med innstilling til heradsstyret